

מראי מקומות - סוכה

ח:

א. ולא היא, דהא קחזינן דלא הוי כולי האי

ולענין איך טעו דייני דקיסרי בזה, ע' מש"כ תוס' וריטב"א כאן, ותוס' וריטב"א בערוכין (ע), והגהות הגר"א שם.

ב. תהוי חיצונה כבית שער הפנימית

ותתחייב במזוזה, משום דלא קביע

פרש"י, לא זו ולא זו דבר קבוע ואין הפנימית חשובה להיות לה בית שעה. אבל הרמב"ם (מזוזה ו, ט) כ' "החיצונה פטורה מן המזוזה לפי שאינה קבועה", משמע דכיון דהחיצונה לא קביע, פטורה ממזוזה. וביאר הראשון לציון דאזלי בזה לשיטתייהו, דרש"י (ותוס' ועוד ראשונים) ס"ל דחיוב של בית שער אינו אלא מדרבנן, אבל הרמב"ם (והרי"ף ועוד ראשונים) ס"ל דחיוב בית שער הוא חיוב דאורייתא. וא"כ, לפי רש"י דחיוב בית שער אינו אלא מדרבנן, שפיר י"ל דכיון דהבית אינו קבוע, הקלו חכמים בבית שער שלו, והם אמרו והם אמרו. אבל הרמב"ם לא יכול לפרש כן, דס"ל דחיוב בית שער הוא חיוב מדאורייתא, וע"כ הי' צריך לפרש דפטור דחיצונה הוא משום דהבית שער עצמו אינו קבוע, דהיינו דלפעמים כשהוא גומר מלאכה שעושה בה הוא נוטשה, ואין כאן בית שער בעולם, ולכן פטור.

ג. סוכת בהמה

ע' בגליוני הש"ס שהביא מהלבוש דפי' להך סוכה דנעשתה ע"י אדם בשביל בהמה. אולם כ' הגלה"ש דלכאו' פי' זה אינו מוכרח, וי"ל דמייירי דנעשית ע"י בהמה, דומיא דאינך דנעשית ע"י גוי, וכו'.

ד. והוא שעשאה לצל

פרש"י, לצל ולא לצניעותא בעלמא, דאע"ג דסוכה לשם חג לא בעינן, לשם סוכה בעינן, ולצל הוא דמיקריא סוכה שסוככת מן החורב. וע' בר"ן שכי' כ"לומר, שלא תהא עשוי' לדירה ואוצר" (וכע"י כ' הריטב"א). וביאר הב"ח (תרל"ה, א) דנח' רש"י והר"ן בענין סוכה העשויה לדירה, דהר"ן ס"ל דפסולה משום דסוכה זו עשויה לדירה ולא לצל, אבל רש"י ס"ל דגם לדירה כשה' עכ"פ מן התורה, ורק מדרבנן יש פסול של "אינו ניכר לדירה", כדכ' רש"י בד"ה פנימית אינה סוכה. [וק"ק מש"כ הב"ח דיש להחמיר כהר"ן, דלכאו' אין מח' לדניא, רק רש"י ס"ל דהוא פסול דרבנן, והר"ן ס"ל דפסול מדאורייתא, וצ"ע.] אבל הט"ז (שם) כ' דגם רש"י מודה שיש פסול של נעשית לדירה, אלא דהכא מייירי דמבואר דלא הי' לדירה, שהרי קוראו "סוכה", שהיא עראי, וכאן השאלה היא רק אם נעשית לצל או ע"מ לעשות בה לפעמים דבר צנוע.

וע' רא"ש שהביא בשם ר"ת דפי' שעשאה לצל היינו דאינה מעובה להגן מן המטר. וע' בקהלות יעקב (סי' א, ד"ה ונראה דרש"י) דביאר דרש"י ור"ת נח' לשיטתייהו, דרש"י דס"ל דמעיקר תנאי סוכה הוא דצריך להיות הסכך עושה צל, א"כ פי' הא ד'הוא שעשאה לצל' היינו דנעשית לשם צל, שהרי זהו החפצא של הסכך. אבל ר"ת, דס"ל דאי"צ שיהי' צל בפועל מהסכך, ולכן הכשיר היכא שהסכך הוא מחצה על מחצה, אף דלמטה חמתה מרובה מצלתה, כדאי' לקמן (ט), לכן לא הי' יכול לבאר הא דעשאה לצל בכה"ג, ולכן פי' באו"א.

ה. והוא שעשאה לצל

פרש"י שנעשית לשם צל. ומכאן הק' האחרונים על מש"כ רש"י לעיל (ב: ד"ה לימות המשיח) דסוכת מצוה אינה לצל, וע"ש בפניי [ובערל"ן], וע"ע בהערות להגרי"ש שם, דביאר דמש"כ רש"י כאן דבעי עשי' לשם צל, אין כוונתו לצל ממש, אלא כוונתו לדירה, ולא לצניעותא בעלמא. וע"ע במרומי שדה כאן.

ו. והוא שעשאה לצל

פרש"י, שסוככת יפה, וכו'. והק' הערוך לנר, אם אינה מסוככת יפה שתעשה צל, א"כ בלא"ה הסוכה פסולה משום דחמתה מרובה מצלתה, וא"כ הדרה קו' לדוכתי, למה צריך לאשמעינן דמסוככת הסוכה כהלכתה. ותני' דבא לאשמעינן דאם אינה מסוככת יפה שתעשה צל, דהיינו שחמתה מרובה מצלתה, אז אפי' אם א"כ מוסיף עליה סכך לשם מצוה לא מהני, דהא סכך דמעיקרא לא מהני, דהא לא ניתנה שם לשם צל.

ז. האי תנא דגנב"ך אלימא לי' גנב"ך משום דקביעי

פרש"י, אלימא לי' להכשיר. והק' החכמת שלמה (או"ח סי' י"ד, א), מה המעלה בקביעי, הרי קיי"ל דסוכה דירת עראי בעינן, ולא משמע דסוגיין אתי' אליבא דמאן דס"ל דדירת קבע בעינן. וכ' דמה דאמר' דדירת עראי עדיף, היינו דוקא אם עשאה לשם מצוה, דהמצוה עושהו קבע, אבל בסוכת גנב"ך או רקב"ש, דאינה נעשית אלא לצל ולא מצוה, הי' מקום לומר דרק היכא שהוא בנין קבע מהני.

ח. לאתויי גנב"ך דלאו בני חיובא נינהו

מכאן הק' תוס' בגיטין (מה: ד"ה כל שישנו) על שי' ר"ת דס"ל דאין אשה אוגדת לולב ועושה ציצית כיון שאינה מצוה, א"כ מ"ש סוכה. וכ' דדוקא בתפילין אמרי' כן משום דמקשי' וקשרתם לוכתבתם, ולכן אינה יכולה לכתוב סת"מ, אבל לכאו' יכולה לאגוד לולב ולעשות ציצית. וע' בשו"ת חת"ס (י"ד רע"א) דכ' לחלק בין ציצית לסוכה, דבציצית יש מצוה בעשייתם, אבל בסוכה אין שום מצוה בעשייתה, ולכן כשר אפי' ע"י מי שהוא לאו בר חיובא (ומש"כ דאין מצוה בעשייתה, אי"ז פשוט כ"כ, כמו שהבאנו ב, א) מדברי השאלות סי' קס"ט, ומהירושלמי דס"ל דמברכין על עשיית סוכה). וכע"ז כ' התוס' רי"ד (ע"ז כו), דהק' מ"ש דשחיטת גוי פסולה ומילתו כשרה, וביאר דבמילה בכל טצדקי שנחתכה ערלתו כשרה, ואין שום דינים בהעשיי', משא"כ בשחיטה שיש דינים בעצם עשייתה. וכן בסוכה, דבכל טצדקי שהיא עשויה לצל כשרה [ויש לעי' קצת בזה, האם מה דנעשית לשם צל נחשב ל"דיני עשיי"].

ט. לאתויי גנב"ך דלאו בני חיובא נינהו

ע' בערוך לנר שכי' להסתפק, היכא דאיכא תרתי לריעותא, דלא קביעי, וגם לאו בני חיובא נינהו, האם אמרי' דלא מכשרינן אלא חדא לריעותא, או דלמא כיון דכ"א בפנ"ע לא הוי פסול, א"כ גם אין בצירופן פסול. וכ' דלכאו' משמע מהסוגיא דפסול, מדלא אשמעינן רבותא טפי, דאף במקום תרתי כשה' וגם דייק מדברי תוס' לקמן (כה). כן. אולם הביא דהב"ח כ' דמשמע מסוגיין דגם בשתי החסרונות ביחד כשרה, וכ' שכן משמע מסוגיין, והניח הערל"ן דברי הב"ח בצ"ע.